

30.1.2023

VN/8560/2021

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon neuvottelukunnan kokous 1/2023**Aika** 30.1.2023 klo 9.14 – 11.00**Paikka** Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, kh Kruunu 1. krs
Teams**Osallistujat**

Puheenjohtaja

(x) Annakaisa Iivari, STM

Varapuheenjohtaja

(-) Elina Palola, STM

Jäsenet

(x) Tapani Hämäläinen, STM

(-) Tero Tyni, VM

(x) Ilmari Hyvönen, OKM

(x) Johanna Jahnukainen, THL

(x) Kirsi Airinen, Kela

(x) Katariina Poskiparta, YTHS

(-) Anu Nemlander, Kuntaliitto

(x) Marja Sutela, Unifi

(x) Jouni Koski, Arene, Laurea

(x) Turkka Sinisalo, SYL

(-) Ninni Kuparinen, SAMOK

Varajäsenet

(x) Susanna Grimm-Vikman, STM

(x) Piia Pekola, VM

(-) Anne Ekroth, OKM

(-) Olli Kiviruu, THL

(x) Mari Stenberg, Kela

(-) Teija Kulmala, YTHS

(x) Tarja Tenkula, Kuntaliitto

(-) Jarno Tuominen, Unifi

(-) Susanna Saarinen, Arene

(-) Saara Tenhovuori, SYL

Asiantuntijasihteeri

(x) Arja Ruponen, STM

Asiantuntijat

(x) Marika Lahtivirta, STM

(x) Satu Seikkula, STM

(x) Titta Honkala, STM

(x) Sofia Kallio-Ahola, Kela

(x) Suvi Parikka, THL

1) Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

- Puheenjohtaja Annakaisa Iivari avasi kokouksen klo 9.14. ja toivotti tervetulleeksi neuvottelukunnan jäsenet ja asiantuntijat läsnä sekä etänä.

- Todettiin useamman neuvottelukunnan jäsenen vaihtuneen STM:n 23.1.23 tekemän jäsenmuutospäätöksen mukaisesti.
- Käytiin esittäytymiskierros ja todettiin kokouksen läsnäolijat. Neuvottelukunnan jäsenten lisäksi kokouksessa läsnä olivat asiantuntijoina STM:stä lakimies Marika Lahtivirta (asiasta 3. alkaen), erityisasiantuntija Satu Seikkula ja lakimies Titta Honkala, Kelasta juristi Sofia Kallio-Ahola sekä THL:stä kehittämispäällikkö Suvi Parikka.

2) YTHSn tuottaman palvelun ajankohtainen tilanne – palvelujen saatavuus, valmistautuminen hoitotakuun tiukentumiseen

Katariina Poskiparta kertoi YTHS:n palveluista, palveluverkosta, opiskelijamääristä sekä tilannekuvaa palvelujen saatavuudesta liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti:

- Noin 95 % opiskelijoista käyttää YTHS:n omia palvelupisteitä, lopuille palvelut tuotetaan ostopalveluina. Kaikki opiskelijat voivat halutessaan käyttää myös etäpalveluja. Laboratoriotutkimukset ja kuvantaminen tuotetaan ostopalveluna. Opiskelijamäärän ennakkointiin liittyy aina epävarmuutta, mikä vaikeuttaa jonkin verran palvelujen suunnittelua.
- Opiskeluterveydenhuollon runsaan kausivaihtelun lisäksi palvelun kysyntä vaihtelee paljon myös viikonpäivittäin. Käyntisyissä mielenterveyskäynnit korostuvat edelleen.
- Yleisterveydenhuollossa hoitoon pääsyssä on pysytty hoitotakuun puitteissa. Jatkohoitoon kuitenkin muodostuu pullonkauloja ja jonoja. Yksittäisten hoitotakuuajan ylitysten syynä on yleensä ollut henkilöstön sairauslomat tai rekrytointiongelmät. Joillain alueilla mielenterveyskysyntä ylittää palvelujen tarjonnan.
- Suun terveydenhuollon osalta tilanne ei ole yhtä hyvä kuin yleis- ja mielenterveydessä, mutta hoitotakuussa on pääosin pysytty. Omaan tiukemmaksi asetettuun aikarajaan ei ole päästy. Opiskeluterveydenhuollolle on ominaista suuri palvelukysynnän kausivaihtelu, mikä tuo kysyntäpiikin lukukausien alkuun, erityisesti syksyllä.
- Tarkasteltaessa lähtötilannetta hoitotakuun toteutumista suhteessa YTHS:n omaan tavoitteeseen marraskuussa 2022, yleisterveydessä hoitotakuussa pysyttiin 91 %:ssa käynneistä, mielenterveyden käynneissä 89 %:ssa ja suun terveyden käynneissä 67 %:ssa (suuhygienisti) sekä 72 %:ssa (hammaslääkäri).
- YTHS kehittää edelleen prosessejaan mm. digihoitotyötä, tiimipuhelua, hoitajien ja lääkäreiden työnjakoa sekä tehostaa peruttujen aikojen hyödyntämistä hoitotakuun kiristymistä silmällä pitäen.
- Yleislääkirekrytoinnissa on ollut pulmia. YTHS on kehittänyt mentorointia nuorille lääkäreille.

Keskustelu

- Kelan Kirsi Airinen totesi, että Kela ja YTHS seuraavat yhteistyössä YTHS:n palveluja ja käyvät läpi ongelmia sekä kehittävät niihin parannuskeinoja. YTHS:llä ja Kelalla on jatkuvan seurannan kokouksia kolmesti vuodessa. Niissä huomioidaan myös opiskelijoilta saatu palaute palveluista.
- Tapani Hämäläinen (STM) kertoi, että julkisen terveydenhuollon lähtötilanne hoitotakuussa on huomattavasti heikompi (n. 70 % käynneistä hoitotakuun puitteissa) kuin YTHS:ssa.
- Marja Sutela Unifista totesi, että opiskelijoiden jaksamis- ja mielenterveyspulmat sekä hoitopääsyn ongelmat näkyvät oppilaitoksissa. Oppilaitokset ovat lisänneet merkittävästi opiskelijaohjauksen ja opintopsykologien resursseja, mutta opetushenkilöstö kuormittuu silti opiskelijoiden ongelmista. Kyseessä on kansainvälinen ilmiö, joka on voimistunut viime vuosien poikkeuksellisina aikoina. Myös muualla eurooppalaisissa korkeakouluissa opiskelijoilla on samankaltaista pahoinvointia.
- THL:n Johanna Jahnuainen esitti toiveen, että neuvottelukunta voisi jossain vaiheessa saada sairaanhoidon tilannetiedon lisäksi tietoa opiskeluterveydenhuollossa tapahtuvasta terveyden edistämisestä. Toiveena olisi saada nähtäväksi terveysstartti -lomake sekä tietoa kyselyn ja sen perusteella tehtävien terveystarkastusten kattavuudesta ja määristä, sekä myös terveyden edistämisen suhteesta sairaanhoidon toteumaan.
- Todettiin, että neuvottelukunnan on jatkossa syytä keskittyä myös opiskelijoiden terveyden edistämiseen.

3) **Opiskeluterveydenhuollon rahoitus vuonna 2023 sekä talouden tilannekuva**

Susanna Grimm-Vikman kertoi neuvottelukunnalle korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoituksesta vuonna 2023 liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti. Vuoden 2022 talouden ja toiminnan tarkastelu ja arviointi esitellään neuvottelukunnalle toukokuun kokouksessa, kun vuosikertomus ja tilinpäätökset ovat valmiit.

Arja Ruponen kertoi lyhyesti korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitomaksusta vuonna 2023. Valtioneuvoston asetuksen 922/2022 mukaan terveydenhoitomaksu nousi kahdella eurolla ja on kuluvana vuonna 73,6 euroa eli 36,8 euroa lukukaudessa. Terveys hoitomaksun viivästymismaksu on edelleen viisi euroa ja käyttämättä jääneen ajan maksu 40 euroa. Ns. EU-koordinaatioasetus on voimassaolevaa lainsäädäntöä, josta syystä opiskelijalta, joka kuuluu EU- ja ETA-maiden, Sveitsin tai Iso-Britannian ja pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan sairaanhoidon kustannusvastuulle ei enää peritä terveydenhoitomaksua. Tämä on kustannuslaskelmissa huomioitu, eikä se vaikuta muiden opiskelijoiden terveydenhoitomaksun suuruuteen.

Katariina Poskiparta vastasi kysymykseen alihankintasopimuksista: Kokonaisuudessa muita kalliimpien kapitaatioperusteisten alihankintapalvelujen kustannus on vain n. 350 000 euroa. YTHS on ottanut joitain alihankintapisteitä omaksi toiminnaksi. Lisäksi kilpailutusten avulla yritetään saada sopimuksia suoriteperusteiseksi.

4) Kelan asettamat tavoitteet YTHS:lle vuodeksi 2023

Kirsi Airinen (Kela) kertoi Kelan YTHS:lle vuodeksi 2023 asettamista tavoitteista liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti:

- Kela asettaa YTHS:lle vuosittain opiskeluterveydenhuollon laatua, vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat tavoitteet.
- Vuoden 2023 tavoitteita ovat:
 1. Opiskelijoiden erityisen tuen tarpeen tunnistamisen tehostaminen, erityisen tuen tarjoaminen ja seuranta
 2. Hoitoon pääsyn toteutuminen terveydenhuoltolaissa ja opiskeluterveydenhuoltolaissa säädetyssä takuuajassa
 3. Hoitajaksoon sisältyvien vastaanottojen välisten hoitoon pääsyaikojen lyhentäminen
 4. Raportoinnin kehittäminen
 5. Rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) mukaisten vaatimusten täytäntöönpano (lakimuutosten voimaantultua)

Keskustelu

- Turcka Sinisalo (SYL) totesi, että opiskelijoille on tärkeää palveluprosessien kehittäminen niin, että hoidon jatkuvuus toteutuu. Toisaalta opiskelijat eivät aina miellä kaikkia palvelutapahtumia hoidoksi ja odotukset voivat myös olla korkealla.
- Katariina Poskiparta kertoi, että YTHS:n tavoitteena on hoitajakson pullonkaulojen odotusaikojen lyhentäminen. Tavoitteena on myös hoitokokemuksen parantaminen niin että hoidon tarpeen arvion jälkeinen ensimmäinen hoitotapahtuma tulisi paremmin näkyväksi. Palvelu perustuu hoidon tarpeeseen, jonka arvioi aina ammattilainen.
- Katariina Poskiparta kertoi myös raportoinnin kehittämisestä, jossa kehitettävää riittää erityisesti alihankkijoiden kanssa.

5) EU-koordinaatioasetuksen toimeenpano

a. Rajat ylittävän terveydenhuollon lainsäädäntö

Marika Lahtivirta (STM) kertoi hallituksen esityksen rajat ylittävän terveydenhuoltolain muuttamiseksi tilanteesta liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti.

- Hallituksen esitys on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä, sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Tavoitteena on antaa laki vielä tämän hallituskauden aikana.
- Lakiin tulisi esityksen mukaisesti uusi 20 a §, joka koskisi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa. Pykälä koskisi EU-opiskelijoiden saamasta hoidosta aiheutuneiden kustannusten korvausta Kelan ja YTHS:n välillä. YTHS:lle tulisi oikeus hakea valtiolta korvausta EU-opiskelijoiden hoidosta, toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

b. EU-koordinaatioasetuksen toimeenpano YTHS:ssä

Katariina Poskiparta kertoi EU-koordinaatioasetuksen toimeenpanosta YTHS:ssä liitteenä olevan [esityksen](#) mukaisesti:

- Uuden toimintamallin piiriin kuuluvia opiskelijoita on arvioitu olevan n. 4400 / vuosi. Kansainväliset opiskelijat tietävät hyvin oikeutensa ja hakeutuvat palvelujen piiriin. He myös tarvitsevat aluksi runsaasti palveluohjausta.
- YTHSn palvelumalli alkaa digitaalisesti. Opiskelijan kirjautuessa YTHS:n palveluihin, häneltä kysytään heti aluksi, mikä maa vastaa hänen sairaskulujensa korvaamisesta. Mikäli opiskelija kuuluu EU-koordinaatioasetuksen piiriin, häntä ohjataan esittämään EHIC-kortti kaikilla käynneillä. Kortista tallennetaan kuva YTHS:n järjestelmään vastaanottokäynnin yhteydessä.
- Henkilöstö on koulutettu ja prosessi on yksinkertainen. Henkilöstö kokee kuitenkin vielä kortin kyselyn jonkin verran ikävänä ja vastaanottotapahtumaa häiritsevänä.
- Asiasta on tiedotettu YTHS:n omien kanavien sekä opiskelijajärjestöjen kautta.
- Korvausten perimistä varten on tehty aikaperusteiset kustannuslaskelmat. Omissa palveluissa ja ostopalveluissa on eri hinnat.

Keskustelu

- Sofia Kallio-Ahola Kelasta pohti, että EU-koordinaatioasetuksen toimeenpanosta koituu pienen opiskelijaryhmän takia aika paljon hallinnollista työtä YTHS:ssä sekä Kelassa. Kelan toivomus on, että rajalaki tulisi voimaan YTHS:n osalta lukukauden alussa, joko 1.1. tai 1.8. alkaen.
- Arja Ruponen totesi olevan tärkeää, että YTHS tunnistaa EU-opiskelijoita kuluvan vuoden alusta alkaen, jotta järjestelyn piirrin tulevasta opiskelijavolyymistä ja kustannuksista saadaan tietoa. Vaikka lainsäädäntö kustannusten korvaamiseksi ei vielä ole voimassa, on kuitenkin tärkeää, että lain tullessa voimaan YTHS:llä on valmius toimia.

6) Korkeakoulujen uudet kampukset Kelan ja YTHS:n tietoon?

Katariina Poskiparta alusti ongelmasta korkeakoulujen uusien toimipaikkojen suhteen. YTHS saa tietoa korkeakoulujen uusista toimipaikoista liian myöhään ja sattumanvaraisesti. Palveluverkon muutokset, resurssien varaaminen ja oman toiminnan käynnistäminen tai alihankintojen kilpailuttaminen vievät aikaa. Asiasta on keskusteltu OKM:n edustajien kanssa, mutta korkeakoulut ovat autonomisia eikä tietoa saada OKM:stä.

Jouni Koski Laureasta (Arene) kertoi, että ammattikorkeakoulujen on päätettävä ja ilmoitettava seuraavan vuoden aloituspaikat Opintopolkuun edellisen vuoden keväällä, joten sitä kautta tietoa voisi olla saatavilla. Katariinan esittämän esimerkin osalta heräsi keskustelu siitä, onko esimerkiksi Pyhäjärvellä todellakin kampus, vai ovatko opinnot monimuoto-opintoja. Pohdittiin olisiko kohtuullista, että YTHS toimisi niillä paikkakunnilla, joilla on korkeakoulun pääkampus? Onko kohtuullista, että YTHS:n on toteutettava ja resursoitava palvelut kaikilla pienilläkin paikkakunnilla, missä esim. monimuoto-opintoja tarjotaan.

7) Muut ajankohtaiset esille tulevat asiat

Arja Ruponen kertoi alustavasta suunnitelmasta korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain päivittämiseksi. Laki on ollut voimassa pari vuotta ja sitä toimeenpantaessa on havaittu selkeyttämistarpeita.

- Tavoitteena on tehdä ainakin teknisiä päivityksiä kuluvan vuoden aikana rahoitukseen liittyviin pykäliin. Tämä on tarpeellista, koska EU-koordinaatioasetuksen tulkintalinjan muutos on jo aiheuttanut muutoksia rahoitukseen ja maksujen perintään. Täydennystarvetta on havaittu myös vuosittaisen talousprosessin säännöksiin. Lisäksi mahdollinen rajalain voimaantulo aiheuttaisi päivitystarvetta rahoituspykälien lisäksi Kelan ja YTHS:n tiedonvaihtoon liittyen.
- Rahoitukseen liittyvien muutosten lisäksi tarvetta olisi palvelujen ns. ristiin käyttöä selkeyttävälle valinnanvapaussäännöksille.
- STM:ssä arvioidaan parhaillaan virkatyönä erilaisia etenemisivaihtoehtoja ja tehdään esivalmisteluja säädöshankesuunnitelmaa varten. Uuden hallituksen prioriteetit ja linjaukset on otettava hankkeessa huomioon.

Puheenjohtaja totesi, että neuvottelukunnan jäsenet voivat lähettää sihteerille näkemyksiä ja toivomuksia korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon kehittämiseksi tarjolle seuraavan hallituksen hallitusohjelmaan.

8) Vuoden 2023 kokoukset

Neuvottelukunnan seuraavat kokoukset pidetään toukokuussa sekä loka-marraskuulla. Kalenterivaraukset lähetetään alkuvuodesta. Seuraavien kokousten aiheita ovat

- Toiminnan sekä rahoituksen seuranta ja arviointi (toukokuu)
- EU-koordinaatioasetuksen toimeenpano / ulkomaisten opiskelijoiden palvelut
- Palvelujen ristiin käyttö, huomioiden EAOAn ratkaisu EOAK/1464/2021.
- Opiskelijoiden terveyden edistäminen opiskeluterveydenhuollossa
- YTHS:n lääkkeiden ja rokotteiden hankinta

9) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.00.

Kokouksessa esitetyt diaesitykset on tallennettu liitteeksi neuvottelukunnan Tiimeri-tilaan kokouksen kansioon [1-23 NVK 300123](#)